

POLSKA AKADEMIA NAUK

Instytut Historii

22.333 4-10

KWARTALNIK HISTORYCZNY

ROCZNIK LXIV

Nr 1

PAŃSTWOWE WYDAWNICTWO NAUKOWE

WARSZAWA 1957

POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII

KWARTALNIK
HISTORYCZNY

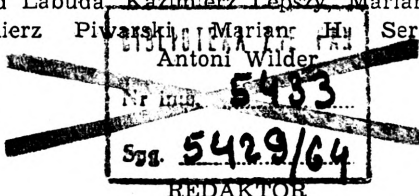
ROCZNIK LXIV
1957

PAŃSTWOWE WYDAWNICTWO NAUKOWE
WARSZAWA 1957

KOMITET REDAKCYJNY

Henryk Altman, Juliusz Bardach, Józef Gierowski,
Aleksander Gieysztor, Stanisław Herbst, Witold Kuja,
Gerard Labuda, Kazimierz Lepszy, Marian Małowist,
Kazimierz Piwarski, Marian H. Serejski, Jan

Bogusław Leśnodorski

SEKRETARZ

Tadeusz Łepkowski

ADRES REDAKCJI

Instytut Historii PAN
tel. 6-20-05

Warszawa, Rynek Starego Miasta 29/31

A.398/64

~~K69a-33/59~~
PAŃSTWOWE WYDAWNICTWO NAUKOWE
Warszawa, ul. Miodowa 10

Drukarnia Naukowa, Warszawa, Śniadeckich 6
A-66

1962 D. 32/5

POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII

KWARTALNIK HISTORYCZNY

ROCZNIK LXIV
1957

PAŃSTWOWE WYDAWNICTWO NAUKOWE
WARSZAWA 1957

KOMITET REDAKCYJNY

Aleksander Gieysztor, Leon Grosfeld, Witold Kula,
Bogusław Leśnodorski — redaktor
Janina Zurawicka — sekretarz

RADA REDAKCYJNA

Stanisław Arnold, Juliusz Bardach, Bronisław Biliński,
Iza Biezuńska, Rafał Gerber, Konstanty Grzybowski,
Henryk Jabłoński, Gerard Labuda, Kazimierz Lepszy,
Henryk Zieliński

ADRES REDAKCJI

Instytut Historii PAN
Warszawa, Rynek Starego Miasta 29/31
tel. 62051

PAŃSTWOWE WYDAWNICTWA NAUKOWE — ODDZIAŁ WARSZAWSKI
Warszawa 1. Nowy Świat 49

<i>Nakład 256⁺+125</i>	<i>Oddano do składania 14.XI.56</i>
<i>Ark. wyd. 25,5 Ark. druk. 16,25</i>	<i>Podp. do druku w 6.III.57</i>
<i>Papier druk. ilustr. V kl. 70 g 70 × 100</i>	<i>Druk uk. w marcu 1957</i>
<i>Cena zł 20.—</i>	<i>B-30 Zam 449</i>

Warszawska Drukarnia Naukowa, Warszawa, Śniadeckich 8.

SPIS RZECZY

Danuta Poppe — Ludność dziesiętnicza w Polsce wczesnośrednio-wiecznej	3
---	---

DYSKUSJE I POLEMIKI

Henryk Łowmiański — Zagadnienia historii kultury a ogólna syn-teza dziejów Polski	32
Czesław Madajczyk — W sprawie badań z zakresu najnowszej historii Polski	47

STUDIA I MATERIAŁY

Helena Rządowska — Dekret uwłaszczeniowy w świetle listu za-wiedzonego szlachcica	57
Szymon Szechter — Walki mas chłopskich w Małopolsce w maju-lipcu 1936 roku	63

ARTYKUŁY RECENZYJNE I RECENZJE

O znaczeniu nazwy „Ruś“ w wieku X—XIV — Henryk Łowmiański	84
---	----

•

M. N. Tichomirow, Kriestjanskije i gorodskije wosstanija na Rusi XI—XII w.w. — Tadeusz Wasilkowski	102
Materiały źródłowe do historii powszechnej epoki feudalnej pod red. M. Małowista — Karol Koranyi	107
J. Bieniarzówna, O chłopskie prawa — Jakub Goldberg	112
J. Mazurkiewicz, Jurydyki lubelskie — Andrzej Zahorski	115
A. Leslie, Polish politics and the Revolution of November 1830 — Józef Dutkiewicz	121
B. Treitschke, sein Welt und Geschichtsbild — Adam Galos	124
Materiały do badań nad gospodarką Polski, cz. I. 1918—1939 pod red. J. Z. Wy-rozembskiego — Józef Popkiewicz, Franciszek Ryszka	128
J. B. Barbier, Un frac de Nessus; J. Laroche, La Pologne de Pilsudski; L. Noël, L'agression allemande contre la Pologne — Halina Janowska	135
Mueller-Hillebrand, Das Heer 1933—1945, Entwicklung des organisatorischen Aufbaues — Kazimierz Rosen-Zawadzki	142
Zapiski bibliograficzne	146

ZYCIE NAUKOWE W KRAJU

Z obrad Jubileuszowego Zjazdu Polskiego Towarzystwa Historycznego	156
Z prac Instytutu Historii PAN	
Sprawa Reorganizacji Instytutu	183
Komisja Wydawnictw Źródłowych	184
Działalność Komisji Odrodzenia i Reformacji — S t a n i s ł a w G r z y b o w s k i	185
60 lat ruchu ludowego na Mazurach — W ł a d y s ł a w O g r o d z i ń s k i	188
Obrony prac doktorskich i kandydackich na Wydziale Historycznym Uniwer- sytetu Warszawskiego — K r z y s z t o f G r o n i o w s k i	191

ZYCIE NAUKOWE ZA GRANICĄ

Z badań nad rozwojem miast północno-włoskich we wczesnym średniowie- czu — M a r i a D e m b i ń s k a	197
Z badań nad historią myśli społeczno-politycznej — K o n s t a n t y G r z y - b o w s k i	211
Studia francusko-polskie — B o g u s ł a w L e ś n o d o r s k i, A n d r z e j W y c z a ń s k i	214
Repertorium serbskich układów międzynarodowych — H e n r y k B a t o w - s k i	219
Z wydarzeń naukowych w ZSRR — T a d e u s z R o s ł a n o w s k i	223
Z prac Międzynarodowego Komitetu Nauk Historycznych	234
II posiedzenie Polsko-Niemieckiej Komisji Historycznej w Berlinie — J a n A n t o n i W i l d e r	236
Konferencja poświęcona dziejom Hanzy w Sewerynie — H e n r y k S a m s o - n o w i c z	140
VIII Międzynarodowy Kongres Historii Nauki — B o g d a n S u c h o d o ł - s k i	241

KORESPONDENCJA

Wyjaśnienie — M a r i a n T y r o w i c z	244
---	-----

*

Streszczenia w języku rosyjskim	245
Streszczenia w języku francuskim	250

СОДЕРЖАНИЕ

Данута Поппа — Десятичные люди в ранне-средневековой Польше	3
---	---

ДИСКУССИИ И ПОЛЕМИКИ

Хенрык Ловмянски — Вопросы истории культуры и общий синтез истории Польши	32
Чеслав Мадайчик — По поводу исследований в области новейшей истории Польши	47

ИССЛЕДОВАНИЯ И МАТЕРИАЛЫ

Гелена Жадковска — Декрет о раскрепощении в освещении письма разочарованного шляхтича	57
Шимон Шехтер — Революционная борьба крестьянства в Малопольше в мае—июле 1936 года	63

РЕЦЕНЗИОННЫЕ ЗАМЕТКИ И РЕЦЕНЗИИ

О значении названия „Русь” в X—XIV веках — Генрих Ловмянски	84
---	----

*

М. И. Тихомиров, Крестьянские и городские восстания на Руси XI—XIII вв. — Тадеуш Василевски	102
Источники к всеобщей истории феодальной эпохи под ред М. Маловиста — Кароль Кораный	107
Я. Беньяковна, О крестьянские права — Якуб Гольдберг	112
Я. Мазуркевич, Люблинские юридыки — Андрей Загорски	115
A. Leslie, Polish politics and the Revolution of November 1830 — Юзеф Дуткевич	121
V. Treitschke, sein Welt und Geschichtsbild — Адам Галос	124
Материалы к исследованиям по экономике Польши, ч. I, 1918—1939 под ред. И. З. Вырозембского — Юзеф Попкевич, Францишек Рышка	128
J. B. Barbier, Un frac de Nessus; J. Laroche La Pologne de Pilsudski; L. Noël, L'agression allemande contre la Pologne—Галина Яновска Mueller — Hillebrand, Das Heer 1933—1945, Entwicklung des organisatorischen Aufbaues — Казимир Розен - Завадски	142
Библиографические записки	146

НАУЧНАЯ ЖИЗНЬ В СТРАНЕ

Из совещаний Юбилейного Съезда Польского Исторического Общества	156
Из трудов Института Истории ПАН	

Реорганизация Института	183
Комиссия Изданий Источников	184
Деятельность Комиссии Возрождения и Реформации — Станислав Гжибовски	185
60 лет народного движения на Мазурах—Владыслав Огородзиньски Защиты докторских и кандидатских диссертаций на историческом факуль- тете Варшавского Университета — Христофор Гронёвски	188
	191

НАУЧНАЯ ЖИЗНЬ ЗА РУБЕЖОМ

Исследования по развитию северо-итальянских городов раннего средневе- ковья — Мария Дембиньска	197
Исследования по истории социально-политической мысли — Констан- ты Гжибовски	211
Французско-польские научные исследования — Богуслав Лесьнодор- ски, Андрей Вычаньски	214
Реперториум сербских международных договоров — Генрих Батовски	219
Из научных событий в СССР — Тадеуш Рослановски	223
Из трудов Международного Комитета Исторических Наук	234
II заседание Польско-Германской Исторической Комиссии в Берлине — Ян Антони Вильдер	236
Конференция посвященная истории Ганзы в Шверине — Генрих Самсонович	240
VIII Международный Конгресс Истории Науки — Богдан Суходоль- ски	241

КОРРЕСПОНДЕНЦИЯ

Выяснение — Марьян Тырович	244
*	
Сокращения	245

SOMMAIRE

D a n u t a P o p p e — Les decimi en Pologne du Haut Moyen-Age et la formation du servage	3
--	---

DISCUSSIONS ET POLEMQUES

H e n r y k Ł o w m i a ń s k i — L'histoire de la culture et l'histoire de Pologne	32
C z e s ł a w M a d a j c z y k — Recherches sur l'histoire contemporaine en Pologne	63

ETUDES

H e l e n a R z a d k o w s k a — Le décret d'affranchissement relaté — par un noble décu	57
S z y m o n S z e c h t e r — Luttés paysannes dans la Petite Pologne en mai-juillet 1936	63

CRITIQUES ET COMPTES-RENDUS

Sur la signification de la dénomination "Ruthénia" aux X—XIVe siècles — H e n r y k Ł o w m i a ń s k i	84
---	----

*

M. N. Tichomirov — Kriestianskije i gorodskije wosstanija na Rusi XI—XIII w.w. — T a d e u s z W a s i l e w s k i	102
Sources pour l'histoire de l'époque féodale sous la rédaction de M. Małowist — K a r o l K o r a n y i	107
J. Bieniarzówna, Pour les droits paysans — J a k u b G o l d b e r g	112
J. Mazurkiewicz, Jurisdictions de Lublin — A n d r z e j Z a h o r s k i	115
A. Leslie, Polish politics and the Revolution of November 1830 — J ó z e f D u t k i e w i c z	121
B. Treitschke, sein Welt und Geschichtsbild — A d a m G a l o s	124
Matériel pour les recherches sur l'économie polonaise, I partie 1918—1939, red. J. Z. Wyrozemski — J ó z e f P o p k i e w i c z, F r a n c i s z e k R y s z k a	128
J. B. Barbier, Un frac de Nessus; J. Laroche, la Pologne de Pilsudski; N. Noël, L'agression allemande contre la Pologne — H a l i n a J a n o w s k a	135
Mueller-Hillebrand, Das Heer 1935—1945, Entwicklung des organisatorischen Aufbaues — K a z i m i e r z R o s e n - Z a w a d z k i	142

LA VIE SCIENTIFIQUE POLONAISE

Jubilé de la Société Polonaise d'Histoire	156
Parmi les travaux de l'Institut d'Histoire de l'APS	
La réorganisation de l'Institut	133
La Commission des Editions de Source	184
Activité de la Commission de la Renaissance et de la Réforme — Stanisław Grzybowski	185
60 ans de mouvements populaires en Masurie — Władysław Ogródzinski	188
Défense des thèses à Faculté d'Histoire de l'Université de Varsovie — Krzysztof Groniowski	191

LA VIE SCIENTIFIQUE À L'ÉTRANGER

Etudes sur le développement des villes de l'Italie du nord dans le Haut Moyen-Age — Maria Dembińska	197
Etudes sur l'histoire de la pensée sociale et politique — Konstanty Grzybowski	211
Etudes franco-polonaises — Bogusław Leśnodorski, Andrzej Wyczański	214
Répertoire des traités internationaux serbes — Henryk Batowski	219
Événements scientifiques en URSS — Tadeusz Rosłanowski	223
Travaux du Comité International des Sciences Historiques	234
II session de la Commission Polono-Allemande d'Histoire à Berlin — Jan Antoni Wilder	236
Conférence consacrée à l'histoire de Hanza à Schwerin — Henryk Samsonowicz	240
Le VIIIe Congrès International de l'Histoire de la Science — Bogdan Suchodolski	241

CORRESPONDANCE

Réponse — Marian Tyrowicz	244
-------------------------------------	-----

*

Résumés	245
-------------------	-----

INSTYTUT HISTORII POLSKIEJ AKADEMII NAUK

Zawiadamia historyków i miłośników historii o wydaniu w formie makiety II tomu Historii Polski

Instytut Historii PAN oczekuje szerokiej dyskusji zarówno wśród historyków w kraju, jak i za granicą. Wszelkie materiały i uwagi krytyczne zainteresowani powinni nadsyłać do końca marca 1957 r. pod adresem: Instytut Historii PAN, Warszawa, Rynek Starego Miasta 29/31. W kwietniu odbędzie się dyskusja, której celem będzie podsumowanie nadesłanych uwag oraz przygotowanie poprawek do ostatecznego wydania II tomu Historii Polski.

Makiety II tomu Historii Polski (1764—1864) z teką map można nabyć w cenie zł. 130.— w Ośrodku Rozpowszechniania Wydawnictw Naukowych PAN, Warszawa, Pałac Kultury i Nauki, VI piętro.

Do zamówień za zaliczeniem pocztowym doliczane będzie porto w wysokości 8 zł. 75 gr.